

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Warszawa, 24-11-2020 r.

**Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
Stanisław Trociuk**

WZF.562.1.2018.WK

**Pan
gen. Jacek Kitliński
Dyrektor Generalny Służby Więziennej**

bdg@sw.gov.pl

Szanowny Panie Generale,

do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócił się funkcjonariusz Służby Więziennej (którego dane poddano anonimizacji) w sprawie zakazu korzystania przez funkcjonariuszy i pracowników więziennictwa z prywatnych telefonów komórkowych na terenie jednostek penitencjarnych.

Zdaniem zainteresowanego, zakaz ten jest uzasadniany względami bezpieczeństwa jednostek, a konkretnie faktem, że na ich terenie nie wolno posiadać przedmiotów należących do katalogu przedmiotów niedozwolonych. Powoduje to, że pracownicy i funkcjonariusze Służby Więziennej w pracy i służbie są pozbawieni prawa do kontaktu ze światem zewnętrznym, w tym kontaktu ze swoimi rodzinami. W ocenie wnioskodawcy, przepisy ochronne dopuszczają odstępstwa od zasady niemożności korzystania z telefonów komórkowych w planie ochrony zakładu karnego, bądź aresztu śledczego albo ich części i kiedyś były one praktykowane, a obecnie nie są stosowane. Zakaz korzystania z telefonów komórkowych wynika z interpretacji, że są środkami łączności i nie mogą być dostępne dla skazanych, jednak zakaz ich posiadania w stosunku do funkcjonariuszy i pracowników opiera się na założeniu braku zaufania do podwładnych. Zdaniem funkcjonariusza, osadzeni w zakładach karnych typu półotwartego i otwartego mają nieskrępowany dostęp do samoinkasujących aparatów telefonicznych, z których mogą dzwonić na numery

komórkowe i stacjonarne, nie podlegając żadnej kontroli. Z kolei funkcjonariusze, tylko w niektórych jednostkach mają dostęp do telefonów stacjonarnych VoIP, z kilkoma często zajętymi wyjściami telefonicznymi na zewnątrz jednostki, z których mogą dzwonić wyłącznie na numery stacjonarne. W wyniku tego powstaje sytuacja, w której skazani odbywający karę są obdarzeni większym zaufaniem i poszanowaniem praw obywatelskich niż funkcjonariusze Służby Więziennej i pracownicy więziennictwa. Z kolei, zgodę na korzystanie z telefonów komórkowych posiada kierownictwo jednostek penitencjarnych, które stanowczo tego odmawia swoim podwładnym. W ocenie zainteresowanego, przełożeni w większości rozmów dokonywanych przez telefony komórkowe, przeprowadzają je w celach prywatnych, co fatalnie wpływa na nienajlepszą atmosferę wśród załóg penitencjarnych. Sytuacja ta powoduje naruszenie art. 47 i 49 Konstytucji RP.

Analizując przedstawione zagadnienie należy zaznaczyć, że argumenty przedstawione przez wnioskodawcę nie są pozbawione podstaw prawnych i nasuwają wątpliwości interpretacyjne. Jak bowiem wynika z art. 18 ust. 1 pkt 1 - 2 i 3 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (tekst jedn. – Dz. U. z 2020 r. poz. 848 z późn. zm.), funkcjonariusze, wykonując czynności służbowe, mają prawo:

- 1) legitymowania osób ubiegających się o wstęp oraz opuszczających teren jednostek organizacyjnych oraz deponowania dokumentów tożsamości osób przebywających na terenie jednostki organizacyjnej;
- 2) **legitymowania funkcjonariuszy i pracowników wchodzących i wychodzących z jednostki organizacyjnej;**
- 3) **żądania od osób wymienionych w pkt 1 i 2 przekazania do depozytu przedmiotów niebezpiecznych i przedmiotów niedozwolonych,** dokonywania kontroli osobistej tych osób i kontroli ich odzieży, ubrania i przeglądania zawartości bagaży oraz innych przedmiotów, które posiadają przy sobie, sprawdzenia pojazdów wjeżdżających oraz wyjeżdżających, a także ładunków tych pojazdów, również przy użyciu urządzeń technicznych i psów specjalnych wyszkolonych w zakresie wyszukiwania środków odurzających i substancji psychotropowych lub materiałów wybuchowych. Zgodnie z ust. 3 pkt 1 niniejszego artykułu, w szczególnie uzasadnionych przypadkach kierownik jednostki organizacyjnej może zwolnić funkcjonariusza, o którym mowa w ust. 1, od obowiązku

legitymowania osoby ubiegającej się o wstęp na teren jednostki organizacyjnej oraz z obowiązków, o których mowa w ust. 1 pkt 3;

O sposobie szczegółowego trybu działań funkcjonariuszy oraz sposobie postępowania funkcjonariuszy Służby Więziennej w powoływanym zakresie stanowi rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2019 r. w sprawie szczegółowego trybu działań funkcjonariuszy Służby Więziennej podczas wykonywania czynności Służbowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2518), wydane na podstawie art. 18 ust. 7 ustawy o Służbie Więziennej.

Z kolei, na podstawie art. 249 § 3 pkt 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (tekst jedn. – Dz. U. z 2020 r. poz. 523 z późn. zm.), Minister Sprawiedliwości zobowiązany został do określenia w drodze rozporządzenia sposobów ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej oraz osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych, w tym:

- a) form organizacyjnych ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej,
- b) zadań funkcjonariuszy i pracowników Służby Więziennej oraz przywieziennych zakładów pracy,
- c) sposobów postępowania z osobami osadzonymi w zakładach karnych i aresztach śledczych, w tym podczas ich konwojowania,
- d) warunków wstępu na teren jednostek organizacyjnych Służby Więziennej osób niebędących funkcjonariuszami lub pracownikami Służby Więziennej albo pracownikami przywieziennych zakładów pracy. Zgodnie z § 2 pkt 24 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2016 r. w sprawie sposobów ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej (Dz. U. poz. 1804), **przedmioty niedozwolone to przedmioty, które mogą utrudniać prawidłowy tok postępowania karnego lub realizację ustalonego porządku w jednostce organizacyjnej**, w tym przedmioty niebezpieczne, które mogą stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa jednostki organizacyjnej lub osób.

Istniejące przepisy dotyczące korzystania z samoinkasujących aparatów telefonicznych dotyczą tylko osadzonych i są zawarte w art. 105b Kodeksu karnego wykonawczego. Nie istnieją natomiast przepisy rangi ustawowej bezpośrednio zakazujące używania telefonów komórkowych przez funkcjonariuszy Służby Więziennej i

pracowników więziennictwa. Zakaz ten w istocie wynika z interpretacji pojęcia **przedmiotu niedozwolonego**, które to pojęcie jest pojemne i niedookreślone z punktu widzenia rzeczowego, gdyż nie istnieją przepisy, które enumeratywnie wymieniają przedmioty niedozwolone. Katalog tych przedmiotów jest otwarty. Zamieszczona w akcie rangi podustawowej, tj. w § 2 pkt 24 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie sposobu ochrony jednostek, definicja przedmiotu niedozwolonego jest szeroka i nie jest skierowana wprost do funkcjonariuszy i pracowników więziennictwa. Z kolei przepis art. 49 Konstytucji RP, zapewnia wolność i ochronę tajemnicy komunikowania się. Ich ograniczenie może nastąpić jedynie w przypadkach określonych w ustawie i w sposób w niej określony. Zgodnie z art. 47 Konstytucji, każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym.

W niniejszej kwestii, Rzecznik dostrzega brak klarownych przepisów rangi ustawowej, które nakładałyby na funkcjonariuszy i pracowników więziennictwa całkowity zakaz korzystania z prywatnych telefonów komórkowych na terenie jednostek penitencjarnych.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 12 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. – Dz. U. z 2020 r., poz. 627), uprzejmie proszę Pana Generała o zbadanie przedstawionego zagadnienia i ustosunkowanie się do przedstawionych argumentów. W załączeniu przekazuję zanonimizowany wniosek zainteresowanego funkcjonariusza Służby Więziennej.

zał. 1

Z poważaniem

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/